

Ваша Екселенцијо,

Поштовани и драги пријатељи, гости и поштовани,

С великим узбуђењем прихватам ову част коју ми је указао Господин Каролос Папуљас, Председник Грчке, земље и народа чија је култура била део целог мог живота.

Кад сам са тринаест година у Карловачкој класичној гимназији почела учити антички грчки, прва реченица коју сам изговорила била је „Μετα τον κατα τον Περσον μαχην“, (После битке с Персијанцима), записана код Херодота пре двадесет пет векова.

Кад сам се с осамнаест година с планинарима попела на врх Олимпа Митикас (2917м), с те висине сам угледала целу Грчку, од Солуна до Атине и Целопонеса, Егејско море с бисерним нискама острва, све до давних грчких центара на обалама Мале Азије.

Ти утисци одредили су мој будући пут, љубав и пријатељство, кад ми је било двадесет три године, обогачено сусретом с Иваном Гађанским, који је имао исте наклоности. Он је свој песнички дар поклонио не само својим песмама и српској књижевности, већ и савременој грчкој поезији, коју смо у нашим заједничким српским преводима објавили у десетинама књига. Савремена грчка поезија проговорила је српски и тако постала трајан део српске књижевности.

За мене је то било драгоцено, јер се показало да грчка књижевност нису само Хомер, Пиндар, Есхил, Платон, Аристотел, Плутарх, којима сам се научно бавила, него и грчка народна поезија, нарочито паралоге, и велики грчки песници 19. и 20. века, од Дионисија Солома и Андреа Камва, до Паламе, Кавафија, Сикелјана, Сеферија, Елитија, Рица и неколико десетина млађих, с којима смо постали и лични пријатељи. Одисеј Елити нам је, на пример, за наш избор на српском, објављен после добијања Нобелове награде, написао да је то његова најбоља поетска антологија, Јани Рицо се дивио нашим преводима његове поезије, јер је он, за разлику од већине песника у свету, сматрао да је у поезији добро само оно што се може превести.

Иван је као издавач основао едиције и за грчку прозу, ја сам желела да се организују факултетске студије балканске компаративне књижевности, а не само апглосаксонске и европске, али је судбина била бржа и ти су планови, као многи људски послови уосталом, остали незавршени.

Можда није мало за један људски живот ни то што седамдесетак савремених грчких песника данас живе свој уметнички живот на српском језику. Тиме смо се Иван и ја донекле одужили земљи коју смо увек доживљавати као своју другу отаџбину. Грчки језик са својом три и по хиљаде година дугом традицијом, најстарији и можда најбогатији европски писани језик, без обзира на све технолошке иновације, остаће заувек потка европске и светске модерне културе, науке и књижевности. Европа је без Грчке као дете без крштенице, речи су некадашњег француског Председника Жискара д'Естена. Срећна сам што смо тој крштеници дописали неки детаљ.

Надајући се да ће пријатељство и сарадња Срба и Грка опетати заувек трајно, захваљујем од срца на овоме признању и части.

Хвала

4. фебруар 2015.

Ксенија Марицки Гађански